

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 124. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1812_189-txt-shoot-idm4121.pdf (tilgået 22. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Længe opholdtes Keiser Karl i sit trædske Anslag ved Katolikernes Hjælp at kue Proteſtanterne og ſaaledes bane ſig Veien til Enevælde i Riget, og tilſidſt lod Gud ham hildes i ſin egen Snare. Til Smalkalden havde nogle evangeliske Fyrſter og Stæder ſluttet et Forbund til Troens og Frihedens Beskyttelse; i Spidsen for dette ſtode Kurfyrſten, Johan Friderich af Saxen og Landgrev Philip af Hesse, og dem nødte Karl til at drage Sværdet. Johan var kæk og ſtandhaftig, men tillige kærlig og gudfrygtig, han havde ikke, ønskede ei heller at eie den Kløgt, ſom hører til at udregne Feldtog og beſnære ſin Fjende; Philip var djærv og klog men fremfusende og alt for ſtolt og ærgerrig til at tage mod Raad. De havde i deres Leir en erfaren Krigsmand, ſom var bleven graa under Hjelmen, Sebastian Schærtlin fra Augsborg, og havde han maattet raade, vilde Karl ſandsynlig blevet overvundet; men de forſømte den beleilige Tid, og imidlertid aabenbaredes en ny Fjende, ſom beredte deres Undergang. Det var deres Troesforvandte, Philips Svigersøn og Johans Frænde, Hertug Morits af Saxen. En Tidlang var han opfoſtret i Kurfyrſtens Gaard og da ſpaaede den klarøiede Luther, at denne djærve, snilde og ærgerrige Ungersvend vilde lønne ſin Frænde, ſom Slangen i Barmen. Han indtog Kurfyrſtens Lande mens han var ude, og hjalp Karl at vinde ved Myhlberg, hvor Johan blev fanget, men ikke overvundet: al verdſlig Magt vilde han overgive, men ikke ſelv under Bøddelens Sværd vige et Straasbred i ſin Tro; den hellige Skrift 126og Krøniker om gæve Mænd fra forud Tid opmuntrede ham i Fængſelet, og tilſidſt fik han Lov at ende ſine Dage i Stilhed ſom Jenas Hertug, hvis Høiskole han i ſit *Fængſel* ſtiftede. Nu mente Karl at være ved Maalet, og udgav en Troesforordning (Interim) hvormed Ingen var fornøiet, men ſom dog ſelv Melankton lod ſig overile til at bifalde. Dog, han ſom ſveg Tro og Slægt, holdt ei heller Venſkab med Keiseren et Øieblik længere, end til hans Forræderi var lønnet med Saxens Kurhat. Han opkaſtede ſig nu til den evangeliske Lærdoms Beskytter, for paa eengang at afsone ſin Troløshed og blive Tydsklands Herre: Karl ſendte ham med en Hær mod Magdeburg, ſom trodsede hans Interim, men maatte ſnart for den Samme og ſin forrige Yndling flygte fra Stad til Stad. Proteſtanterne bleve nu mægtigere, end de ſmalkaldiske Fyrſters ſtørſte Held kunde gjort dem; men Morits kom ikke til længe at glæde ſig over ſin dyrekøbte Pris og Magt; ſaasnart Gud havde brugt ham til at udføre ſit beſluttede Raad, maatte han falde i en Krig med ſin kæreſte Ungdomsven og Vaabenbroder, den ryggeſløſe Markgrev Albrecht af Brandenburg. Karl maatte nu i Freden til Passau ^{*}1552. lade Proteſtanterne tilſtaa fri Religionsøvelse, og ſaae ſig nødt til, at opgive alle de Planer, paa hvis Udførelſe han havde opoffret 40 ſkønne Aar, Sindets Reenhed og dets dybeſte Længſler. Tit havde han, i ſine bedre Øjeblikke dybt følt ſin Tragten og Idræts Forfængelighed; at 127for nægte ſig ſelv midt imellem de stærke Friſtere, dertil manglede ham den faſte Tro paa det Uſynlige, tit ønskede han ſig derfor ind i Kloſtrets dunkle Selle, ſom om Friſterne ei vilde fulgt ham did, men ogsaa til at forſage fattedes han Styrke, og førſt da det Udvortes ei længer friſtede men ydmygede, nedlagde han Regeringen og ſøgte i Kloſtret, vel ligesaa for gæves ſom paa Tronen, den Sindets Ro og Eenhed, han gerne vilde eie, men ikke købe.^{*}døde 1558.